

Jiddu krishnamurti

J. Krishnamurti (1895-1986) heeft bijna 60 jaar lang gesproken voor en met mensen in alle werelddelen. Hoewel hij sprak over inzicht en meditatie, bracht hij geen nieuw geloof, geen nieuwe filosofie. Wat hij deed was samen met zijn toehoorders nagaan wat de oorzaken zijn van de problemen waarmee de mens sinds jaar en dag te kampen heeft. Hij houdt zich alleen bij de feiten en is niet geïnteresseerd in ideeën, theorieën of meningen. Hij heeft elk gezag van goeroe, leraar of geestelijk leider altijd afgewezen en wenste geen 'volgelingen'.

J. Krishnamurti wordt soms bestempeld als een anti-conformist, een zen-boeddhist, of nog als een advaita vedantin, maar zelf wou hij zeker geen etiket opgekleefd krijgen. Door iets te zijn sluit je al het andere uit, en in feite ben je het geheel, probeer het dus niet te omschrijven, te beperken. Zijn anticonformisme heeft menig zoeker helemaal van streek gebracht, zo zeer dat de leer, de woorden van Krishnamurti voor velen taboe zijn, onder andere ook door zijn stellingname dat de mens de waarheid niet via een organisatie, via enig geloof, enig dogma, via wijsgerige kennis of psychologische technieken kan benaderen. -> toch geeft ook hij richtlijnen 😊

Volgens hem zijn wij zelf in staat te zien waar het om gaat en hebben wij geen geestelijke leiding nodig. Hij vraagt ons enkel om zijn woorden te gebruiken als een spiegel om onszelf te bekijken zoals wij eigenlijk zijn en het bestaan te zien als één ondeelbaar geheel.

Dan kunnen wij onszelf, op welke leeftijd we ook zijn, radicaal veranderen, niet in de loop van de tijd, maar ogenblikkelijk, en door die verandering de hele structuur van de maatschappij en van onze relaties wijzigen.

Krishnamurti zegt dat deze verandering mogelijk is door meditatie, maar onder meditatie verstaat hij iets anders dan op een bepaalde manier ademen of mantra's herhalen.

Meditatie begint voor Krishnamurti met aandacht, met waarnemen van wat zich om ons heen en in onszelf afspeelt, van onze reacties, onze angsten en ons denken, dat wat het waarnemen stoort en vervormt.

Meditatie is helder besef van angst en van de structuur en de aard van de prettige, genotvolle dingen (en wat daarin ligt opgesloten).

Meditatie is inzicht in jezelf en daarmee leg je de basis voor de orde, die deugd is, waarin die soort van discipline aanwezig is, die los staat van onderdrukking of beheersing en die geen navolging vereist.

Mediteren houdt in dat men zeer helder ziet en het is onmogelijk helder te zien, geheel betrokken te zijn bij wat men ziet, als er ruimte is tussen de waarnemer en het waargenomene (de waarnemer is hier niet het bewustzijn, maar de interpretatie van het waargenomene door het denken).

Dat wil zeggen, dat er wanneer je een bloem ziet, of de schoonheid van een gelaat, of de lieflijke kleuren van de avondhemel, of een vogel in zweefvlucht, ruimte is - niet alleen fysiek, maar ook psychologisch.

Als die ruimte zich voordoet is er conflict en die ruimte wordt door het denken - en dat is de waarnemer – geschapen. (in de Krishnamurti-terminologie 'de waarnemer' = 'denken').

Heb je ooit een bloem gezien zonder die ruimteafstand?

Heb je ooit iets heel moois bekeken zonder die ruimte tussen de waarnemer en het waargenomene? Tussen jezelf en de bloem? We bekijken die bloem door een scherm van woorden en gedachten, van voorkeur of afkeur, met de wens die bloem in onze eigen tuin te hebben; of we zeggen alleen maar: 'wat is die mooi' (-> dit is nog altijd een oordeel).

In die wijze van observeren wordt, terwijl je kijkt, een afstand geschapen door het woord, door gevoelens als 'van die bloemen houd ik', of een gevoel van genot -> zo vormt zich innerlijk een afstand tussen jou en de bloem, is geen intense perceptie.

Maar als die ruimte er niet is, dan zie je bloem, zoals je hem nog nooit eerder hebt gezien. Wanneer er geen gedachten zijn, wanneer er geen botanische kennis omtrent die bloem aan te pas komt, wanneer er geen voorkeur of afkeer spreekt, maar **volledige aandacht**, dan zal je merken, dat de afstand verdwijnt en sta je volledig in relatie tot die bloem, tot die vogel hoog in de lucht, tot die wolk of tot dat gelaat. (Tot op het ogenblik dat we hervallen in het denken en oordelen)

Wanneer die geestesinstelling aanwezig is (eerder het ontbreken van het oordelen, het denken), waarin de afstand tussen waarnemer en het waargenomene verdwenen is, zodat het betreffende ding heel duidelijk intens en met hartstocht waargenomen wordt, dan is er een element van liefde en daarmee ontluikt de schoonheid.

Wanneer je iets intens lief hebt – niet met het oog op genot of leed - maar wanneer je immens lief hebt, verdwijnt de ruimte, zowel de stoffelijke als de psychologische. Er is niet langer 'ik' en 'jij'.

De mens kan de waarheid nooit via een organisatie, via enig geloof, enig dogma, via een priester of een ritueel benaderen, maar ook niet langs de weg van wijsgerige kennis of van psychologische technieken. (Het stokpaardje van Krishnamurti)

Hij zal die waarheid moeten vinden met behulp van de spiegel der relaties, van inzicht in de inhoud van zijn eigen geest, door waarneming en niet door verstandelijke analyse of vezel voor vezel ontrafelende introspectie.

U moet mij niet als een autoriteit beschouwen.

Wat zal er, indien u van mij afhankelijk bent, van u worden, als ik er niet ben? ...

Sommigen onder u denken dat ik een drank bereiden kan, die bevrijding schenkt, dat ik een formule kan geven, die verlossing brengt; dit is niet waar.

Ik zou hoogstens een deur kunnen zijn, maar u moet er zelf doorheen gaan om de vrijheid te vinden die erachter ligt.

De waarheid komt als een inbreker, op een moment waarop u haar het minst verwacht.

Ik zou willen dat ik een nieuwe taal kon scheppen, maar omdat ik dat niet kan, wil ik uw oude uitdrukkingwijzen en ideeën vernietigen.

J. Krishnamurti

In zijn binnenste heeft de mens uit behoefte aan veiligheid beelden opgebouwd - godsdienstige, politieke zowel als persoonlijke beelden (**conditionering**). Die manifesteren zich in de vorm van symbolen, ideeën en overtuigingen. Die overheersen het denken van de mens zowel in zijn relaties als in zijn dagelijks leven. Zij zijn de ware oorzaak van onze moeilijkheden, immers ze scheppen verdeeldheid tussen de ene mens en de andere, in al zijn relaties. Zijn kijk op het leven is gevormd door die visies (**conditioning, karma?, opvoeding en voorbeelden**), die al bij voorbaat in zijn geest zijn vastgelegd.

Je bent de meester van je eigen lot ;
 je zaait een daad en oogst een gewoonte ;
 je zaait een gewoonte en oogst een karakter ;
 je zaait een karakter en oogst een bestemming.
 Je lot is zoals je het zelf hebt gemaakt.
 Geef je begeerten op en verander je manier van denken.
 Je kunt het lot overwinnen.

Sivananda

Het individuele deel van de mens is zijn naam, de fysieke vorm en het culturele vernis dat hij van zijn milieu meekrijgt. Het unieke van het individu ligt niet in dat oppervlakkige maar in de totale bevrijding uit de inhoud van het bewustzijn.

Wat is zijn bewustzijn (**de denkstof bij Patanjali, de chitta**)? Dat is de inhoud van zijn bewustzijn (**herinneringen, de vritti's**).

De totale bevrijding uit de inhoud van het bewustzijn is in yogatermen de verbreking van de vereenzelviging, met dat wat je niet bent (veroorzaakt door Avidya, onwetendheid).

Bevrijding is geen reactie op iets; vrijheid is geen kwestie van keuze.

De mens beweert vrij te zijn omdat hij de mogelijkheid heeft tot keuze. **Vrijheid echter is zuivere waarneming zonder gerichtheid, zonder angst voor straf en beloning (vrij van karma)**. Aan vrijheid ligt geen beweegreden ten grondslag; vrijheid ligt niet aan het einde van de menselijke evolutie, maar is aanwezig in de eerste schrede van zijn bestaan. (**ook de visie van de Advaita Vedanta**)

Bevrijding is niet voor enkelen, voor uitverkorenen weggelegd, maar voor iedereen die ophoudt met het scheppen van karma.

U bent het zelf die het rad van dood en wedergeboorte, wiens spaken gevormd worden door lijden en pijn, in beweging hebt gebracht en alleen u kunt ervoor zorgen dat het wiel tot stilstand komt.

Dan zult u vrij zijn.

De meeste mensen klampen zich aan hun ego, hun ik-gevoel vast.

Zo wordt karma geschapen.

J. Krishnamurti

Tijdens **oplettende waarneming** begin je het gebrek aan vrijheid te ontdekken. Vrijheid ontdekken we in het zonder keuze besef hebben (**wat wij dan 'bewustzijn' noemen**) van ons dagelijkse bestaan.

Denken is een kwestie van tijd. Denken wordt uit ervaring, uit kennis geboren en die zijn beide onafscheidelijk met tijd verbonden. Tijd is de psychologische vijand van de mens. Al ons handelen is op kennis, op weten en daarmee op tijd gebaseerd, en diens gevolg is de mens altijd een slaaf van het verleden.

Zodra de mens besef krijgt van het mechanisme van zijn eigen bewustzijn (**geest past hier beter**), zal hij oog krijgen voor de indeling in denker en gedachte, in waarnemer en het waargenomen, in de ervarende en de ervaring. Dan zal hij ontdekken dat die indeling een waan is.

Alleen dan ontstaat zuivere waarneming, met andere woorden: inzicht, zonder dat het verleden daar enige schaduw over werpt. Zulk **tijdloos inzicht** brengt een even diep ingrijpende als radicale ommekeer in de menselijke geest teweeg. **Tijdloos inzicht: IN HET HIER EN HET NU!**

Dezelfde boodschap vind je terug in het Boeddhisme, Yoga (Patanjali/ Bhagavad Gita/oepanishads), Taoïsme, Eckhart Tolle, Mindfulness, ... (als je op de juiste plaats kijkt).

De essentie van het positieve is totale negatie (**ophouden met denken**). Wanneer al die dingen die geen liefde zijn - begeerte en genot - wegvallen, dan is daar liefde met haar intense medegevoel en intelligentie.

Een beetje geschiedenis, al bestaan er ook hier weer vele variaties over het verhaal...

De theosofische vereniging.

De **Theosophical Society** werd in 1875 in New York opgericht door o.a. Helena Petrovna Blavatsky. Blavatsky beschreef theosofie als een synthese van wetenschap, religie en filosofie en stelde dat die gebaseerd was op een oude wijsheidsreligie, die de basis was van de huidige wereldreligies.

De theosofische beweging speelde een belangrijke rol in het verspreiden van het esoterisch gedachtegoed in de moderne tijd. ^(wikipedia)

- ➔ De eerste naar het Engels vertaalde versies van 'Het Maahaabharata', 'De Bhagavad Gita' en 'De yogasoetra van Patanjali' waren het werk van de Theosofische Vereniging.

Helena Petrovna Blavatsky (1831-1891) was een occultist, medium en auteur van Duits-Russische aristocratische afkomst. Zij schreef honderden artikelen en boeken. Madame Blavatsky was een zeer controversiële vrouw. Zij werd beschuldigd van onder meer bedrog in het manipuleren en in scene zetten van occulte fenomenen, plegen van massaal plagiaat en het verzinnen van een occulte broederschap die brieven verzond die zij zelf zou schrijven.

Ook de meest kritische biografen erkennen echter dat zij een belangrijke rol heeft gespeeld in de opkomende westerse belangstelling in de negentiende eeuw voor hindoeïsme, boeddhisme en filosofisch gedachtegoed uit het oosten meer in het algemeen.

Charles Leadbeater (of Leadbetter), een gewezen priester van de Britse Anglicaanse kerk, werd in 1883 lid van de Theosofische Vereniging. Nadat hij Helena Petrovna Blavatsky ontmoette in Londen, in 1884, vertrok hij naar India.

In 1885 vertrok hij naar Ceylon waar hij les gaf in een school voor arme jongens.

In 1906 legde Leadbeater noodgedwongen al zijn taken binnen de Theosofische Vereniging neer na diverse klachten over zijn omgang met jonge jongens.

Nadat Annie Besant in 1907 president van de Theosofische Vereniging was geworden werd Leadbeater weer toegelaten. ^{wikipedia}

Hoe het allemaal begon.

In 1909 stuitte Charles Leadbetter tijdens een wandeling in het Indiase Adyar op een in de rivier badende jongen. De corpulente 'grootmagier', in occulte kring befaamd door zijn *'astrale contacten met mysterieuze Meesters in het Tibetaanse hoogland'*, zag dat er 'iets magisch' schuilging in de knaap. Het aura dat om de jongen heen hing, zo rapporteerde Leadbetter aan de theosofische presidente Annie Besant, was van een 'ongewoon zuivere kwaliteit, schitterend, vrij van iedere zelfzucht'.

Deze goddelijke jongen was Jiddu Krishnamurti, de zoon van een Indiase ambtenaar uit de hoogste hindoe-kaste der brahmanen, die sinds zijn pensionering als secretaris werkte voor het Theosofische hoofdkwartier in India. De jongen werd bij zijn geboorte Krishna genoemd, naar oud-brahmaans gebruik. (Krishna = achtste kind).

De verschijning van de Maitreya gold al een tijd lang als een heikel punt onder theosofen. Maitreya = toekomstige Boeddha, Messias.

Het verlangen naar een Messias was in theosofische kring zo breed gezaaid dat madame Blavatsky, die in 1891 gestorven oprichtster van de vereniging, zich bij leven nog genoodzaakt had gezien de 'Messias- gekte' de wind uit de zeilen te nemen. Blavatsky had uitgesloten dat de Maitreya zich snel zou manifesteren. Besant en Leadbetter bleven niettemin op zoek naar een geschikte Maitreya. *Ze zeiden dat madame Blavatsky op haar sterfbed haar voorspelling over de komst van de Maitreya wat betreft het tijdspad nog net had bijgesteld.*

Andere theosofen beklagden zich erover dat de broodmagere dertienjarige jongen zo'n sullige indruk maakte, maar Leadbetter hield bij hoog en laag vol dat de Tibetaanse Meesters hem hoogstpersoonlijk met de zorg voor de vorming van de nieuwe Messias hadden belast.

Aan de hand van lange spiritistische seances vertelde Leadbetter de schuchtere, onhandige knaap uitgebreid over de maar liefst dertig vorige levens die de laatste de afgelopen 2300 jaar zou hebben doorlopen.

Na maandenlang dergelijke hersenspoelende initiatieriten te hebben ondergaan sprong de jongen, tot opluchting van zijn onderwijzer, eindelijk op met de kreet 'ik herinner het me!' Sindsdien ging hij als de toekomstige Maitreya, De Wereldleraar, door het leven.

Ten bewijze van zijn astrale vermogens publiceerde Krishnamurti een boekje genaamd 'At the Feet of the Master'. In een inleidend woord stelde Annie Besant dat de inhoud geheel was 'ingesproken' door de Meester van Krishnamurti; de schrijver fungeerde slechts als medium. Sceptici stelden dat het boekje voor de volle honderd procent uit Leadbetters pen was gevloeid.

Lang niet iedereen in de Theosofische Vereniging was gelukkig met de nieuwe Maitreya. In de Duitse afdeling van de Vereniging kwam het op grond van Krishnamurti's uitverkoring tot een scheuring. Secretaris-generaal Rudolf Steiner tekende luidkeels protest aan tegen de zijns inziens gevaarlijke, irrationele, ja zelfs 'satanische' ontwikkelingen in de Vereniging. In 1913 richtte Steiner als alternatief de Antroposophische Gesellschaft op, met hemzelf als 'geestelijk leraar' aan het hoofd. Negentig procent van de leden van de Duitse afdeling ging met hem mee.

Nadat Leadbetter het knaapje van zijn wereldtaak op de hoogte had gebracht, stond Krishnamurti automatisch aan het hoofd van d'e Orde van de Ster van het Oosten'. Krishnamurti en zijn broertje Nitya als reserve-Maitreya werden in de hofhouding van Leadbetter meegevoerd naar Europa. Annie Besant had de voogdij van de jongens van de vader, een weduwnaar, mogen overnemen teneinde hen in Europa te kunnen laten studeren.

Kort daarop las de vader, Jiddu Narayaniah, in een medisch tijdschrift echter een artikel omtrent Leadbetters vermeende knapenliefde. Daarop spande hij een rechtszaak aan om de voogdij over zijn zonen terug te krijgen. Het werd een slepende juridische affaire, waarbij Besant en Leadbetter de beide jongens in feite kidnaptten.

In het diepste geheim werden ze van het ene afgelegene landhuis naar het andere vervoerd. Uiteindelijk werd de aanklacht tegen Leadbetter in hoger beroep niet ontvankelijk verklaard.

De cultus rondom de nieuwe 'verlosser' nam ondertussen grootse vormen aan in Engeland. Dames van de Britse aristocratie vielen bij bosjes voor de knappe, immer in de beste maatkostuums gestoken jongeman.

Zelf twijfelde Krishnamurti nog ernstig aan zijn goddelijke uitverkiezing, zoals hij bij de hele theosofische leer zo zijn vraagtekens zette: 'Ik heb nog nooit een theosofisch boek van het begin tot het einde kunnen lezen', bekende de Maitreya-in-spe. Het verlossende woord, een echt teken dat hij de Wedergeborenen Wereldleraar was, wilde ook maar niet over zijn lippen komen.

Om die reden zeiden de theosofische leringen dat Krishnamurti weliswaar al aangewezen was als het voertuig voor de komende incarnatie van de Verlosser, maar dat de werkelijke landing nog moest plaatsvinden. Zijn groeiende aanhang in Europa en de Verenigde Staten maalde er niet om.

De kas van de Theosofische Vereniging werd flink gespekt met giften van dankbare volgelingen.

In 1921 achtte Leadbetter zijn goddelijke pupil rijp voor optredens in het openbaar. Krishnamurti maakte een tournee langs Californie, Australie, Europa en India. Het was een daverend succes. Hij werd inderdaad als een Messias ontvangen. Vanwege het exclusieve karakter van zijn aanhang - het waren vooral leden van aristocratische families die in zijn ban raakten, steenrijke ondernemers en bankiers, maar ook kunstenaars - kreeg Krishnamurti al snel de bijnaam 'de filosoof van de rijken'.

Krishnamurti's Nederlandse avontuur begon in 1921, toen de Internationale Orde van de Ster van het Oosten werd benaderd door de Wassenaarse baron Philip Dirk van Pallandt. De jonge aristocraat deed zijn achttiende-eeuws stamslot, kasteel Eerde bij het Overijsselse Ommen, met inbegrip van 1700 hectare bos, heide en moerassen, cadeau aan Krishnamurti.

In september 1921 streek de hofhouding van Krishnamurti neer in het kasteel Eerde om aanwezig te zijn bij de officiële overdracht. Drie jaar later werd het kasteel tot het internationale hoofdkwartier van de Orde verklaard.

In de zomer van 1924 werd er voor het eerste een driedaags Sterrenkamp gehouden. Zo'n vijfhonderd mensen kwamen er in tenten bijeen om Krishnamurti bij een groot kampvuur liederen in het Sanskriet te horen zingen. De Avro-radio zond de speeches rechtstreeks uit.

Toen op 13 november 1925 Nitya, zijn broer, overleed, zakte Krishnamurti weg in een diepe depressie.

De dood van zijn broer veroorzaakte een curieuze doorbraak bij Krishnamurti: Op 28 december 1925 sprak Krishnamurti in India voor het eerst met de tong van de Maitreya: 'Ik ben gekomen - voor wie medeleven zoekt, voor wie geluk zoekt, voor wie wil worden verlost.' Die uitspraak had de jongeman nog niet eerder gedaan, en het succes was overweldigend. 'De Wereldleraar is hier', jubelde Annie Besant tegen de wereldpers.

Krishnamurti's Indiase kunststukje werd een paar maanden later, in juli 1926, tijdens het derde Sterrenkamp te Ommen herhaald. Voor de ogen van het bijna tweeduizend koppen tellende publiek transformeerde hij in andere gedaanten, sprak met andere stemmen en beval zijn idolate aanhang de wereld te verzaken om zijn evangelie van absolute aanvaarding te volgen.

'Ik behoor alle mensen toe, allen die echt liefhebben, allen die lijden. En als je wilt wandelen, wandel dan met mij.' -> **wat een verschil met zijn latere toespraken!**

De belangstellenden stroomden toe. Niet iedereen had het even makkelijk met deze nieuwe Jezus. Als sommige welgestelde bedevaartgangers in Ommen het voornemen opperden om minder draagkrachtigen in het kamp een financieel douceurtje te geven om de niet misselijke toegangsprijzen te overleven, werd dat door Krishnamurti met een fel 'No charity!' verboden.

De ommekeer ...

Op 3 augustus 1929 kwam de goeroe tijdens een live door de radio uitgezonden toespraak in Ommen met de bekendmaking dat hij had besloten de Orde van de Ster met onmiddellijke ingang te ontbinden. Het was een grote schok voor het publiek, onder wie Annie Besant, toen de wedergekomen Messias verkondigde dat '**de waarheid een land zonder paden**' was, **onbereikbaar via geloof of sekten**. 'Jullie hebben deze gebeurtenis, de Wederkomst van de Wereldleraar, achttien jaar afgewacht en kijk eens wat er nu gebeurt', sneerde de 32-jarige ex-Messias. 'Jullie zijn voor je spiritualiteit afhankelijk van iemand anders. Ik wens niet ieder jaar dezelfde kinderachtige besprekingen. Waarom moet ik onware en huichelachtige mensen hebben die mij volgen, mij, de belichaming van de waarheid?'

Baron van Pallandt eiste zijn kasteel terug, maar stond wel toe dat zijn landgoed nog een keer per jaar voor het Sterrenkamp werd gebruikt. **Krishnamurti was er ieder jaar als spreker te gast.**

De integrale tekst van de ontbinding van de orde van de ster kan gemakkelijk op het internet teruggevonden worden, in zowat alle talen:

<http://www.jkrishnamurti.org/nl/about-krishnamurti/dissolution-speech.php>

Tijdens het Sterrenkamp van 1935 raadde hij de Duitse joden onder zijn toehoorders met klem aan niet naar hun land terug te keren, noch in Nederland te blijven. Bij een bezoek aan het Italië van Mussolini ontsnapte hij maar op een haar na aan arrestatie vanwege 'politieke agitatie'. De Roemeense koningin Marie schoot hem daarbij naar verluidt te hulp. In 1938 vestigde Krishnamurti zich in Californië, waar hij tot na de oorlog zou blijven.

Na de oorlog ging hij weer reizen, tussen met name Engeland, Zwitserland, Italië, India en de Verenigde Staten, en ontmoette veel nieuwe mensen die door hem geïnspireerd raakten. Hij voerde dialogen met altijd een groot gehoor, en werd bekend als de anti-goeroe omdat hij geen volgelingen wenste.

Hij is gestorven in zijn huis in Ojai, Californie op 17 februari 1986.

Hij was negentig jaar oud, en tot een paar weken voor zijn dood heeft hij de wereld rondgereisd om zijn inzichten met zoveel mogelijk mensen te delen.

<https://www.groene.nl/artikel/jiddu-krishnamurti>

(René Zwaap 27 september 1995)

<https://www.krishnamurti.nl/images/pdf/levensloop-Krishnamurti.pdf>